

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ ЧЕРВЕНЬ 2020 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Останній дзвінок ► стор. 2
- Зіслання Святого Духа і рідна мова ► стор. 3
- Лексика українських говорів Мараморощини ► стор. 4
- Ми так сумуємо за нашими друзями...! ► стор. 5
- Коротенька історія парафії Бистрий ► стор. 6
- Викладач і керівник Клузької філії СУР ► стор. 7
- У Сату-Маре: Всесвітній день вишиванки ► стор. 8
- Стипендії від СУР для українських учнів ► стор. 9
- Духовна пожива: Св. Костянтин Великий ► стор. 10
- Вшанування пам'яті Тараса Шевченка ► стор. 11
- Андрій М'ястківський: «Одеса-мама» ► стор. 12
- Вітаємо ювілярів з днем народження! ► стор. 13
- СУР вітає дітей з 1 Червнем ► стор. 14
- Чорно-біле ведмежатко ► стор. 15
- Клузька «Літературна скарбничка» ► стор. 16

Іван КОВАЧ

*У ДВЕРЯХ, ДЕ НІДКОВА
ЖДЕ ПОЛУДНЯ*

І матері, і жінці –
мій уклін,
немов землі, яка
ненародилась, –
у двох високих небах
до колін
схиляюсь перед ними
словом дива.

А там, де неосяжна
моя путь,
там сонцем до галактик
не сягнути, –
тому в Природі піків
незабудь
несу відчайним блиском,
м'яти-рути...

ОСТАННІЙ ДЗВІНОК

*«Навчальний особливий рік,
Мов за водою часу стік.
Нехай дзвінок дзвенить для вас
У добру путь, у світлий час!
Щоб несли в світ красу й добро,
Любові вічне знамено!»*

Цей навчальний рік скинув виклик всім освітянам, учням та батькам. Дистанційне навчання стало для всіх випробуванням, але водночас і згуртувало їх таким чином, бо всі стали справжньою шкільною родиною. Вчителям довелося швидко опанувати технології для дистанційного навчання. Це було непросто, але цікаво. За цей рік всі здійснили потужне «завантаження», бо відчули необхідність професії ВЧИТЕЛІ! Батькам довелося виховувати дітей вдома, співпрацювати з учителями. Непростим був цей навчальний рік і для учнів. Однак, разом подолали всі труднощі, адже навчалися разом з учителями. Раніше не знали, що таке Zoom, що контрольні роботи можна писати онлайн...

Не винятком став останній дзвінок. Це свято, у якому переплітаються радість і смуток, спогади і мрії, дитинство і юність.

Для більшості учнів цей день – ще одна сходинка шкільного життя, ще одна власна маленька перемога, а для випускників – це дорога в зріле життя. Цього року останній дзвінок був незвичним для вчителів та бать-

ків, сумним для випускників 8-го класу, а особливо для випускників 12-го класу, адже вони не змогли почути шкільного дзвінка, який вже ніколи більше не покличе їх на урок!

Для мене особисто цей останній дзвінок став гірким, тому що в мене син випускник 12-го класу. Незвично було бачити шкільне подвір'я без урочисто вбраних учнів, без дружніх обіймів, без моря квітів і кульок, бо в стінах школи сумно і незатишно без веселого дитячого сміху. Замість квітів у руках та переливів дзвінка учні, їхні батьки та вчителі сиділи вдома. Але я сподіваюсь, що найважче уже пройдено, що, переживши цьогорічні навчальні випробування, ми стали сильнішими і мудрішими, ми стали справді єдиною духовною родиною.

Щиро вітаю всіх учасників навчального процесу із успішним закінченням ще одного непростого шкільного року! Випускникам бажаю успішно скласти національні іспити і вступити до омріяних закладів вищої освіти! Вчителям дякую за самовіддану працю, постійну самоосвіту, невтомний творчий пошук, за турботу і знання, які вони подавали своїм вихованцям! Бажаю усім здоров'я, радості, душевного миру і тепла, родинного затишку і так необхідного відпочинку, світла і сонця в душі, а просто – щастя!

Ельвіра КОДРЯ,
радник МОД

Вірус цієї планети – сама ж людина. Планета наша – прекрасний світ, наш рай земний, як писав наш кобзар Тарас Шевченко. Він збуджував почуття та шанобливе ставлення до живої природи, почуття, яке має бути у кожного з нас і сьогодні.

Життя дає нам можливість змінити свою поведінку, своє ставлення до природи бути дбайливішими та захищати все те, що ми отримали безкоштовно від нашого Творця, бо все, що нас оточує, то створене Ним, а знищуючи природу, ми викидаємо сторінки з великої книги Творця, – писав Норман Маєрс.

Ніхто з нас не зміг собі уявити, що переживатимемо такий драматичний момент, як весною 2020 року, такою сумною, що настануть такі складні часи. Під час епідемії, яка багатьох ізолювала вдома і через яку ми не мали можливості побути більше часу в природі, як дотепер, в цей весняний прекрасний період, ми усвідомили, що природа означає багато чого, дає нам здоров'я, яке залежить від її якості, від контакту з нею, від якості повітря, чистих лісів та полів.

Вимушена ізоляція витворила не той добрий ефект для людини, але ми можемо вже бути знову разом і навчатись багато чого та ділами робити щось корисне для навколишнього середовища, вчити й інших в той же час цінувати те, що мають.

Ми тепер залишилися боржниками перед природою через її безмірне забруднення, а обов'язок всіх залишився далі любити та поважати, охороняти, не нищити все, не тільки користуватися природою. Позбутися всього для своєї користі – це безумство.

Тому що все більше обговорюється проблема екології у всьому світі, і в нашій країні ця проблема дуже актуальна, повинна

Любов до природи, така вона у нас

бути пріоритетом влади. Не важко помітити, що в теперішньому світі багатьом байдуже, що вони живуть серед сміття, коли життя серед сміття – це рак.

На головних дорогах в селах так само, як і в містах, є багато чого прибрати, але мало хто цікавиться чистотою у своїх дворах, на городах, що даліше від них на ста метрів, їх вже не цікавить.

Бути активістом в екології – це обов'язок кожного з громадян країни. Люблю тих, які ставлять волонтерство поміж основними пріоритетами і які своєю активністю змінюють мислення в інших.

Любимо, гордимось, що ми, марамориські, хвалиємось красою цієї частини країни, чудовими природними кадрами, її фауною і флорою, джерелами цілющих вод, але в той же час забруднюємо їх.

Краса природи – це одне з джерел, що

живить доброту, сердечність і любов, – казав В. Сухомлинський.

Психічно людина відшарується, як повітряна куля, від усього, що на неї тисне, побувши декілька годин в природі, але серед пластикових пляшок, поліетиленових упаковок харчових продуктів та ще стільки іншого, яке так шкодить природі, тваринам і нам, така прогулянка не буде приємною.

Сміття душить весь світ, а мало хто виявляє турботу про це, тому що видно, що для людей корисність важливіша, ніж вартість.

З Божою силою ми змогли пережити цей період, але якщо нічого не навчимося з цього, то найважче ще попереду буде нас чекати. Але, маючи повагу та любов до всього, навіть зустрінувши нові проблеми в майбутньому, нам не буде страшно, якщо в нас твереза совість.

Великі небезпеки були завжди, але Господь завжди вів та буде вести відповідальне людство безпечними шляхами.

Якщо кожної неділі люди будуть повертатися до своєї церкви, то все буде добре. Бог буде підвищувати в нас рівень свідомості і усвідомимо оте зло, яке ми робимо самі собі, осмічуючи природу. А порядок в цьому буде можливий лише за участі кожного, тому що, якщо висохне останнє дерево і помре остання тварина, ми зрозуміємо, що у Всевишнього для нас немає іншої землі (Б. Д. Орлі).

Надіюсь на краще ставлення до природи в нашій країні та в Україні і в усьому світі.

Анна КОЛОПЕЛЬНИК,
село Ремети, Мараморіш

ЯКА ВОНА НАША УКРАЇНСЬКА ВИШИВАНКА

Вишиванка – вид декоративного мистецтва, яку одягають як українці з України, так і українці з Румунії. Із давнин чоловіки і жінки, молоді дівчата та хлопці одягали вишиванку, яка багато чим символізує історію та культуру українського народу.

Ідучи українськими селами, де проживають українці в Румунії, кожна вишиванка відрізняється кольором та специфічним орнаментом.

Українську вишиванку оздобляють на полотні. Вона забирає багато праці, взагалі жінкам, які вишивають її ручно. Наш український народ одягає вишиванку, коли відсвятковується особливий день у житті людини.

Засоби вишивання передаються з роду в рід. Сорочка-вишиванка часто присутня і в народних піснях. Роль вишиванки має також велике значення при зустрічі гостей із хлібом та сіллю, чи, наприклад, коли діти виступають з піснями і танцями на сцені у школі чи садочках.

Як уже традиція вишиванки формувала формує жінок і дівчат розвивати почуття до прекрасного, до терпіння в роботі.

Кожний українець, одягаючи вишиванку, наповнює свою душу красою та любов'ю.

Для наших прадідів вишиванка уважалася щоденним одягом.

Вона не була простим одягом, оскільки

вважається символом родини, відображає культуру українського народу протягом століть.

І птахи, і квіти своєрідно убирають вишиванку, яка спрямовує на добре та щасливе життя.

У культурі будь-якого народу вишиванки відображають особливу національну традицію. Традицією культурного народу залишається вишиванка, яка, зокрема, відновлює народні свята. Для нас, українців, вишиванка носить на весіллях, вона зберігаючи українську традицію та весільне вбрання.

Вишиванка для українців завжди відіграла важливу роль. Кожний українець повинен знати, що вишиванка не просто одяг, а така частина душі. Вишиванка символізує великий вплив на життя того, хто її носить. І на сьогоднішній день вишиванка стала образом сучасного українця.

Символами вишиванки є не тільки форми вишивки, а й полотно та його колір.

Кольори ниток, якими традиційно вишивали вишиванки – червоний, чорний і білий.

Дарувати вишиванку любить кожна родина, яка оберігає, наповнює світ красою, гармонією і любов'ю.

День вишиванки – це свято національної єдності, яке зберігає народні традиції українців. Свято вишиванки набуває важливого значення, маючи на увазі, що воно набуває дедалі більше єднальної риси народу.

Червоний, білий, чорний, синій і жовтий кольори – це поширена природа п'ятьма кольорами у вишиванках. Кожна вишивка та її колір має своє особливе значення. Білий колір означає чистоту. Наші прадіди вважали, що вишиванки з білим кольором могли носити тільки молоді дівчата.

Чорний колір наші прадіди вважали, що він символізує землю-годувальницю. Синій колір вишиванки наші прадіди вважали символом неба і води. Зелений колір на вишиванках асоціюється з красою і весною. Золотий, або жовтий колір на вишиванці є символом меду і пшениці, радості і багатства.

Нині вишиванки дорівнюють піднесенню і відродженню. Саме тому українці групуються, об'єднуються, щоб з любов'ю підтримувати свої традиції.

Микола ДУТКА

Зіслання Святого Духа і рідна мова

На великому святі Зіслання Святого Духа співи богослужіння нагадують нам, чому це свято головне для нас, а не тільки для апостолів, на яких зійшов Святий Дух. Вперше найголовніший ефект Сшествія Св. Духа на апостолів було те, що вони почали говорити чужими мовами; і яка була б наша віра без проповіді апостольської по цілому світу? А це перше чудо цього великого свята було незрозуміле для тих, які чули Апостолів, говорячи їхніми мовами: «Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народились? – народи, які чули, усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими! І всі не виходили із дива, і безраді були, і говорили один до одного: Що ж то статися має?» (Дії Святих Апостолів 2,8-12).

«Рідна мова – то найголовніший, наріжний камінь існування народу як окремої нації: без окремої мови нема самостійного народу, бо рідна мова – то основа нашої історії, як душа цього народу. Мова – то серце народу: гине мова, гине і народ. Гине мова – гине й історія, як історія окремого народу». Ці думки відомого митрополита канадських українців Іларіона Огієнка характеризують всю працю цього великого українського єпископа і богослова.

Не тільки його переклад Святого Письма на українську мову (переклад, якого оціню-

ють всі українські християни, чи то православні, чи католики, чи протестанти), але всі його писання підкреслювали, що у духовному житті тільки рідна мова стає входом до Господа.

Момент Зіслання Святого Духа на апостолів підкреслює цю ідею. Ап. Павло підтверджує її тоді коли пише: «У церкві волю п'ять слів зрозуміти сказати, щоб і інших навчати, аніж десять тисяч слів (чужою) мовою» (1 Кор. 14,19). Навіть і святі брати Кирило і Мефодій зрозуміли, що проповідувати Добру Вістку можна тільки через живу мову тих, яким проповідується.

Але протягом церковної історії появилися різні помилкові науки: що для богослужіння є тільки три відповідні святі мови: іудейська, грецька і латинська, а пізніше одні видумали, що навіть церковно-слов'янська мова має ту саму честь. Нині велика частина вірників з України, тому що знаходяться під чужою церковною владою, але й інші українці з діаспори, через упертість багатьох священослужителів, ще не мають право вживати свою рідну мову в богослу-

жінні. Забувається, що молитви богослужіння, або молитви, які промовляємо вдома, не є магичні формули, які треба тільки повторювати, а жива розмова із Сотворителем.

Тому всі ті, які сміють думати так, і митрополит Іларіон, повторюють за ним аж до кінця свого земного життя, що дозволяємо Євангелії нас перетворити, що розуміємо повністю свою віру тільки через свою рідну мову. Інакше неможливо. Молячися рідною – живою мовою, і наша віра жива, а молячися мертвою мовою (яку ніхто на світі вже не вживає у щоденному житті), наша віра незрозуміла, і не тільки незрозуміла, а навіть мертва.

от. Мاریус М. ЛАУРУК

Чи має краса довготривалу цінність?

Краса – це дивовижний внутрішній стан гармонії, що надає душі світла і невичерпної сили. Але що таке краса? З часом багато осіб викликали красу як єдину і особливу річ, що присутня всюди на світі. Для інших краса є поняттям відносним. Як каже одне цікаве прислів'я: «Не те гарне, що гарне, а те, що кому подобається». Крім цього, в кожній культурі та епосі притаманне своє уявлення про красу. Навіть кожний з нас за різними критеріями визначає сенс краси. Звичайно, нас приваблюють гарні люди. Але, що робить когось по-справжньому гарним? Звісно, людина може дещо прикрасити свою зовнішність. Для цієї краси не корисно приділяти багато уваги, втрачаючи інші важливі речі.

Красу неможливо визначити певними словами. У кожного з нас різні смаки. Краса надихає практично всіх людей. Для кожного поняття про красу є різним. На мою думку, воно буває загадкою та має силу змінити світ. Буваючи дорогоцінним подарунком від Бога, нею треба дорожити. Прогулюючись десь на природі, хто з нас не захопиться її красою? Погляд привабить то тендітна квітка, то пташка, то яскраве блакитне небо, або мальовнича галявина. Вся краса під нашими очима. Ми живемо у світі найрізноманітніших форм. Багато з них валять око.

Наприклад, екзотична орхідея, шумляче море і навіть дерева, які зняли із себе листя. Світло – це те, яке надає особливої принадає барв текстурі й створює в душі людини гарний настрій. Ми бачимо красу у всьому, що оточує нас, і нею обділені і люди. Навіть дизайнери намагаються за допомогою одягу підкреслити нашу красу.

На жаль, люди приділяють увагу більше зовнішній красі, ніж внутрішній. Тому нам треба наслідувати таке побажання: «Хай краса ваша... буде не зовнішньою, а внутрішньою, що йде від самого серця!». Певно, вродо з часом може зів'янути, але внутрішня краса, якості нашого серця, можуть квітнути й ніколи не зникати. Джерелом справжньої людської краси є Бог. Коли розвиває такі риси, як любов, радість, доброта, лагідність, внутрішня краса людини має довготривалу цінність.

Захоплення мистецтвом і красою – це одне із почуттів, які роблять нас більш

сприйнятливими. Наприклад, ми зупиняємося перед гірським потоком, що мерехтить у сонячному сяйві, зачаровано розглядаємо казкові багатства лісу, милуємося буйними річками і, спрямувавши погляд, вдивляємося в оксамитове небо, всіяне перловиними зірками. Часто від цього відчуваємо благословення, бо така краса зворушує серце, дух підносить. Ясно ж, нам подобаються гарні речі, тому що людина наділена відчуттям прекрасного. Тому відчуття краси – це ще одна властивість з багатьох, яка робить людину унікальною. Краса є, наче правда. Вона чекає її відкрити з простої душі. Хоча роки минають, на відміну від зовнішньої привабливості, є лише одна квітка, яка ніколи не в'яне, і це душевна краса. Ніхто не є ідеальним, але краса продовжує залишатися безконечною досконалістю і бути однією із найдорожчих скарбів, які отримує людина!

Дениса-Лорина КОЗАЧУК,
учениця 12-ого класу в Сучаві

Рис. Василя СОКОЛЮКА

Лексика українських говорів Мараморощини

Укrajнська мова – наше рідне слово – це цвіт, який вічно розвивається, цвіт духовного життя народу. Рідна мова – це найдорожче добро в кожного народу, це його багата скарбниця, у яку народ складає і своє духовне життя, і свої сподівання, розум, досвід та почування.

Українська мова належить до числа найбільш розвинених і досконалих мов світу. Серед інших мов наша мова відрізняється особливою звучністю і теплотою.

Літературна мова – відшліфована форма загальнонародної мови, яка у своїх різновидах – усних і писемних, – обслуговує все культурне життя народу. Літературна мова, що з'являється на певній стадії соціального, економічного розвитку суспільства, становить результат свідомої діяльності людей і є засобом вияву культурного життя народу.

На відміну від літературної, діалектна мова характеризується відсутністю писаних для неї правил, мінливістю своєї будови в різних частинах етнічної території, переважно усною формою вияву і відносно обмеженою сферою вживання. Українська діалектна мова в Мараморіші складається з більших і менших одиниць, кожна з яких виступає на певній обмеженій території.

Найменшою територіальною діалектною одиницею є говірка.

Говірка охоплює один або кілька населених пунктів. Група споріднених говірок об'єднується в більшу територіальну одиницю – говір або діалект.

Говори розрізняються порівняно великою кількістю фонетичних, граматичних і лексичних діалектних явищ.

Сукупність наріч становить діалектну мову народу. Треба сказати, що народні

великих міст користується літературною українською мовою. Проте, часто носіїв діалектної мови можна зустріти і в центрах великих міст. Це переважно недавні вихідці із сіл.

У Румунії є українські села, в яких населення розмовляє виключно українською мовою, однак таких сіл також не багато, бо переважно між українцями живуть румуни та мадари.

Слід зазначити, що й українці не всі вже володіють українською мовою, переходячи на румунську.

Сьогодні дослідження діалектної лексики є одним із найбільш актуальних завдань мовознавства. Об'єктом дослідження є говірка і звичай українських сіл Румунії Марамурського повіту.

Люди, які проживають в українських селах, як Поляни, Кривий, Русково, Бистрий, Вишавська Долина, Красна, Верхня Рона, Кричунів, Луг, Тиса, Ремети, розмовляють діалектами, що відрізняються від села до села.

У діалекті старшого покоління є багато слів з угорської мови, але цей діалект дуже подібний на закарпатський український говір.

(Продовження на 6 стор.)

Микола ДУТКА

говори постійно змінюються, передусім під впливом літературної мови та різноманітних позамовних чинників.

На сучасному етапі в Україні діалектна мова найхарактерніша для селян, мешканців містечок, зрідка також передмість великих міст, переважна більшість мешканців

Ми так сумуємо за нашими друзями...!

В умовах заходів, вжитих внаслідок пандемії, спричиненої безпрецедентним поширенням коронавірусу (COVID-19), я мав нагоду навести «порядок» серед багатьох матеріалів та фотографій, зроблених протягом кількох років і з великим задоволенням, а також із ностальгією згадав, про співпрацю та прекрасні моменти, проведені разом чи то в Ясах, чи у Вінниці з нашими вінницькими друзями. А тепер, коли (нещодавно) відзначали День захисту дітей в абсолютно незвичних для батьків і дітей умовах, пригадую ті кілька зустрічей наших дітей, членів мистецьких гуртів Вінницької дитячої школи «Вишенька» з Вінниччини та, відповідно, ансамблю українського народного танцю «Веселка», Яської філії Союзу українців Румунії. Із задоволенням згадую незабутні моменти, пережиті разом із нашими дітьми, коли приходив час повертатися додому, їхні щирі сльози наприкінці наших спільних подій.

Були особливо емоційні моменти навіть і через кілька років, коли деякі колишні члени нашого колективу "Веселка", працювавши в Румунській національній опері міста Яси, із задоволенням згадують роки, проведені в нашому колективі, і події, в яких вони брали участь, у заходах, організованих нашою філією, або з нагоди участі в подібних заходах, організованих за кордоном. А їх було незліченно. Вимушена соціальна дистанція заставила нас «віддалитися» від наших друзів та партнерів, з якими ми так добре працювали протягом багатьох років. Ми не могли б ствердити, що в цей період ми взагалі не підтримуємо зв'язку зі своїми колегами та друзями через засоби масової інформації, але відчуваємо потребу в більш конкретних діях. На мою думку, прийшов час відновити більш помітний спосіб спілкування з нашими друзями та колегами. І так я пропоную вам, шановна пані Тетяна Заїчко, директор Вінницької дитячої школи мистецтв «Вишенька» з Вінниці, коротке інтерв'ю, яке буде опубліковане у часописі «Вільне слово», що його видає СУР.

Віктор Григорчук: Перш за все, я хотів би, щоб ви підтвердили, що ваша родина та всі члени вашої команди здорові.

Тетяна Заїчко: Так, пане Вікторе, слава Богу, усі працівники нашої школи, їх рідні, в тому числі моя родина, – ніхто не захворів. Здоров'я – безцінна річ, тому в першу чергу бажано усім нашим румунським друзям із СУР, керівникам та учасникам ансамблю «Веселка», інших творчих колективів міцного-міцного здоров'я та оптимізму!

В. Г.: По-друге, я хотів би передати вашій родині, викладацькому складу та учням вашої школи побажання міцного здоров'я, щоб пережити цю «неприємність» та висловити переконання, що настануть кращі дні і що до кінця цього року ми будемо зустрічатися, якщо не кілька разів то хоча б один раз, як ми це

проводили і раніше. Якщо це не буде можливим у широкому форматі, то, може у вужкому, щоб можна було розробити план подій на наступний рік.

Т. З.: Дякую за побажання! Ми також віримо, що скоро все мине і наші дитячі та викладацькі колективи знову зможуть жити повноцінним творчим життям, зустрічатися, приїжджати один до одного в гості, спілкуватися, обмінюватися думками, нашим фольклором, кращим педагогічним досвідом. Для того, щоб зустрічатися хоча б невеликим колом, мусимо дочекатися як мінімум можливості вільного перетину кордону.

В. Г.: На засіданнях Ради СУР ми обговорюємо питання, майже щомісяця, пов'язані з організацією та проведенням навчального процесу переважно у населених пунктах із школами викладання українською мовою, труднощами з якими вони стикаються, і ми знайшли деякі форми підтримки цих шкіл, а в основному для найбільш потребуючих дітей. У нашій країні всі школи та дитячі садки закриті і, можливо, невідкриються до кінця цього навчального року. В цих умовах навчальний процес відбувається

переважно в системі ON LINE або за допомогою інших специфічних форм. У цьому контексті читачам газет, виданих СУР-ом, було б цікаво дізнатись, як проходить навчальний процес у вашій школі, в умовах, накладених пандемією, викликаних коронавірусом COVID-19.

Т. З.: Нам, як і усім, довелося пристосовуватися до нових умов життя, роботи та навчання. Ми виявились всі неготовими до цих нових умов. Нам досить важко було налаштуватися на дистанційну форму роботи, оскільки основними компонентами навчання в нашій школі є творчість та живе спілкування. Завдяки тому, що сучасні діти майже усі користуються досить функціональними гаджетами, технічно організувати дистанційне навчання було нескладно. Переважна більшість викладачів користувалися у своїй роботі комунікаційними платформами SKYPE, VIBER, ZOOM, HANGOUTS, в поодиноких випадках використовували звичайний мобільний зв'язок.

Набагато складніше було переконати наших учнів, що карантин – це не канікули, це період НАВЧАННЯ у новій формі, і необхідно працювати, готувати домашні завдання – іноді навіть довший час, ніж зазвичай. Отож, викладачам довелося знаходити нові підходи до своїх вихованців, нову мотивацію для максимально ефективної роботи. Крім того, чи не найбільш неготовими до дистанційного навчання виявились батьки наших учнів, яким довелося повністю зануритися у навчальний процес своїх дітей – адже потрібно було не просто контролювати дітей, як раніше, а дуже активно навчатися РАЗОМ із дітьми.

В. Г.: З огляду на ваш досвід в організації та проведенні масштабних акцій за участю гостей з країни та з-за кордону в нормальних умовах я вважаю святкування пам'ятних дат, письменників, традиційні та національні свята тощо, зараз в умовах пандемії ви відмовилися від організації подібних акцій, чи, як я Вас знаю, ви ніколи не відмовляєтеся від досягнення своїх цілей. Я бачив деякі подібні акції, організовані вашою школою в цих умовах, які були розміщені в Інтернеті. Не могли б ви описати деякі заходи, організовані останнім часом? І як обмін досвідом, будь-ласка, поділіться деякими з ваших секретів щодо проведення теоретичної та практичної шкільної діяльності та заходів, що вживаються на рівні вашого навчального закладу для протидії розповсюдженню пандемії з коронавірусом. Я маю на увазі розробку змагань, фестивалів на шкільному та міжшкільному рівнях.

(Продовження на 6 стор.)

Заступник голови СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

Коротенька історія парафії Бистрий

Про першу дерев'яну християнську церкву села Бистрий свідчать документи ще від 1863 року, коли храмове свято парафії віруючі святкували теж на Вознесіння Господнє. Хоча бистряни не мали свого власного храму до 1863 року, вони хрестилися, вінчалися, молилися разом, всі їхні духовні потреби обслуговували священники із села Требушани (тепер Ділове), що знаходиться сьогодні на території України. Історики описують, що перед заснуванням парафії в селі Бистрий існував маленький скит, де служив владика Штефан. Про місію священників у нашому селі до 1945 року нам дуже мало відомо. Наша церква зберегла Службеник, надрукований у Почаєві 1860 року, на внутрішніх обкладинках якого надруковані тільки їхні імена та період, упродовж якого вони служили у нашому селі.

18-го червня 1945-го року на бистрянську парафію був призначений отець Дутка Андрій із Буковини, який багато років служив у нашій парафії. Він був доброю та освіченою людиною. З його ініціативи, за допомогою християн, було відремонтовано дерев'яну церкву, а також був збудований новий парафіяльний дім. Отець Дутка був добрим прикладом для наших віруючих, причому люди похилого віку і сьогодні оповідають про нього та про його добрі повчання.

Після смерті отця Андрія 1979 року на парафію Бистрий був призначений отець Іван Мачока. У неділю 1-го липня 1990-го року після Служби Божої, дець опівночі, дерев'яна бистрянська церква була охоплена полум'ям. Всі бистряни відразу прибули погасити пожежу, а пожежники не зали-

шили на себе довго чекати. Їм усім вдалося погасити вогонь, але те, що залишилося із старенької церкви не можна було відновити. Тоді віруючі разом зі своїм парохом вирішили збудувати новий мурований храм на старому місці. Цього року виповнилось 30 років від того нещасливого випадку, коли всі бистряни гірко заридали, побачивши як їхня церква, котра єднала душі

живих з мертвими, серця молодих з старшими, горить. Їхня маленька церква була для всіх духовною матір'ю, яка єднала з Христом всіх віруючих, покоління за поколінням. Завдяки цієї церкви наші предки зберігали свою віру навіть у важкі часи нашої історії, зокрема під час комунізму. Як не плакати та не жаліти за таку велику втрату, за церкву, в якій вони хрестилися, вінчалися та знаходили істинного Бога?

Отець Мачока був переведений 1994-го року до іншої парафії, а до Бистрого прибув отець Іван Арделян, син села, на якого

чекала нелегка місія. Упродовж 13 років, скільки був настоятелем Бистрянської парафії, отець Іван Арделян, маючи достойних кураторів на чолі з Юрієм Глодяном, завершив роботу над спорудженням церкви та гарний внутрішній розпис.

У неділю 22-го липня 2007-го року нашу церкву посвятили нині покійний архієпископ Пімен із Буковини та Архієрей Юстин із Бая-Маре, а також великий собор священників на чолі з нашим дорогим отцем вікарієм Української Православної Церкви Іваном Піцурую.

Отець Іван Арделян провів гарну місію, будучи справжнім пастирем бистрян через свої проповіді та повчання. Він навчав і досі навчає наших парафіян гарних церковних пісень, нових колядок та багато років керував церковним бистрянським хором, з яким виступав на різних релігійних концертах. Отець Іван Арделян дуже гарно працював і з діточками, яких навчав слова Божого, а також для кожного великого свята навчав їх гарних церковних пісень, колядок та віршів, написаних ним, з якими діточки виступали в нашій церкві перед своїми батьками, дідусями та усіма присутніми християнами. Передавав отець Арделян цю нелегку місію своїй дочці Юстині. Священник Іван Арделян вийшов на пенсію 1-го червня 2008-го року. Того ж року на Бистрянську парафію був призначений я, отець Іван Юрча, відразу ж після закінчення Клузького теологічного факультету. Після 12 років духовної місії у селі Бистрий можу стверджувати наступне: православні українські християни села Бистрий – побожні, працьовиті, щирі люди, з великою любов'ю до Бога та до ближнього.

отець Іван ЮРЧА,

Лексика українських...

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Хочу подати декілька діалектних слів, які відрізняють село від села. В селах Бистрий, Красний та Вишівська Долина люди старшого віку і сьогодні розмовляють так: випити – випити, вішли – вийшли, тиле, флешка (теля, фляшка). Українські села Миково, Кричунів, Луг, Великий Бичків мають закарпатський діалект і часто вживають такі слова: огурок – огірок, ріпа – картопля, добронуч – добраніч, і так далі. Верхня Рона і Ремети мають вплив на ă і â. Наприклад: вâшня – вишня, крутâта – крутити, хâжа – хата.

Говірки з Долини Рускови належать до говірок закарпатських і мають деякі особливості гуцульських діалектів, котрі в принципі полягали для е носове (насіenne). Майже всі села вживають цікавий говірок – йо замість так.

Усі говірки тієї чи іншої мови складають поняття «діалектна мова», яка виконує ті самі функції, що і літературна мова. Один діалект характеризується фонетичними, лексичними, морфологічними і синтаксичними рисами.

Як бачимо, наша мова багата і прекрасна, почувши, як кожне село розмовляє своїм діалектом, яке збагачує наше мовлення.

Ми так сумуємо...

(Продовження. Поч. на 5 стор.)

Т. З.: Під час карантину ми не мали права залишити наших учнів без фестивально-конкурсної діяльності, адже участь у конкурсах та фестивалях різного рівня – чи не найкраща мотивація для творчого розвитку і професійного росту наших учнів та викладачів. Саме тому під час карантину велика кількість наших вихованців взяла участь у різних онлайн-конкурсах та фестивалях і здобула чимало перемог. Весняний період є активним в цьому сенсі, оскільки в період закінчення навчального року потенційні учасники конкурсів набирають найкращої виконавської форми, тому традиційно в цей час вже багато років поспіль ми проводили започатковані нами міжнародний фестиваль «Мистецтво без кордонів» та відкритий всеукраїнський конкурс «Юний концертмейстер».

До слова сказати, що наш фестиваль «Мистецтво без кордонів» став традиційним і досить відомим саме завдяки плідній багаторічній співпраці з Вашою організацією – Яською філією Союзу українців Румунії, та небайдужості до розвитку українсько-румунських дружніх стосунків саме Вас, пане Вікторе, та пана Даниїла Серденчука. Маючи таку чудову нагоду, я хочу Вам щиро подякувати за нашу дружбу та співробітництво від себе особисто, від імені всього колективу школи мистецтв «Вишенька» та усіх шанувальників «Мистецтва без кордонів». Будемо сподіватися, що карантин, все-таки, закінчиться і ми знову зможемо зустрічати гостей у Вінниці. Відкритий всеукраїнський конкурс «Юний концертмейстер» поки що перенесено на вересень 2020 року.

(Далі буде)

ВИКЛАДАЧ І КЕРІВНИК КЛУЗЬКОЇ ФІЛІЇ СУР

(Продовження з попереднього числа)

Посада викладача і науковця може приносити багато задоволень, якщо виконувати її свідомо, якщо перейматися її результатами, якщо не зупинятися на досягнутому. Вдала кар'єра на цьому терені підходить амбітним людям і вимагає багатогодинної праці та постійного пошуку, переповнена викликами і досягненнями, самий перелік яких здатен надихнути підростаюче покоління і не тільки. Продовжуємо розмову з паном доцентом д-ром Іоаном Гербілом про його професійну діяльність.

Ольга Сенишин: Чи пробували колись свої сили в написанні поезії або прози?

Іван Гербіл: Навчаючись в загальній школі (V-VIII класи) написав декілька поезій, а з прозою заграваю і зараз. Побачимо, що з цього вийде. Крім того, своєрідним відношенням до прозування можна вважати редакторську роботу. Був редактором книг: «Театр» Михайла Гафії Трайсти, Бухарест: RCR Editorial, 2016; «Клітка для вивільги» (Colivie pentru Pasărea Maiastră) Володимира Даниленка, у перекладі на румунську мову Михайла Гафії Трайсти, Бухарест: RCR Editorial, 2017; «Щоденник» (Jurnal) Тараса Шевченка у перекладі на румунську мову Корнелія Ірода, Бухарест: RCR Editorial, 2017; «Оповідання» (Povestiri) Григорія Тютюнника у перекладі на румунську мову Корнелія Ірода, Бухарест: RCR Editorial, 2017 та ін.

О.С.: Які наукові роботи вважаєте вартими згадки? Згадайте і окремі друковані видання.

І.Г.: Щодо наукових праць можна сказати, що на сьогоднішній день є понад 50-ть друкованих або які знаходяться під друком. Серед них найбільш вагомими є: Монографії: • «Студії з української діалектології й топоніміки Румунії» („Studii de dialectologie și toponimie ucraineană din România”), Клуз-Напока – Бухарест: Casa Cărții de știință – Editura RCR Editorial, 2018, 374 с.; • «Офіційна антропонімія українців Мараморіцини» („Antroponimie oficială la ucrainenii maramureșeni”), Клуз-Напока – Бухарест: Casa Cărții de știință – Editura RCR Editorial, 2019, 400 с.; • «Іменник та прикметник у сучасній українській мові» („Substantivul și adjectivul în limba ucraineană contemporană”), Клуз-Напока – Бухарест: Editura Risoprint – RCR Editorial, 2019, 154 с.; • «Andrei Șaguna: Corespondența I/2,

Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007, 308 p. (співавтор);

Серед наукових статей, що вийшли у фахових виданнях, я б згадав: «Caracteristici fonetice și morfologice ale graiurilor ucrainene din Ro-

mânia»; Toponimia localității Crăciunești (județul Maramureș); «Câteva observații asupra sistemului de denotație personală din localitatea Rona de Sus (județul Maramureș)»; «Sunetele [y] și [i] în graiul ucrainean din Rona de Sus (județul Maramureș)»; «Supranume și porecle din Rona de Sus (județul Maramureș)»; «„Modernizarea” sistemului de prenume în Rona de Sus (Maramureș)»; «Nume de familie formate cu sufixele -uk/-juk/-čuk și -ak/-jak/-čak în antroponimia din Maramureș»; «Analiza supranumelor și a poreclelor din Crăciunești (județul Maramureș)»; «Microtoponimele localității Lunca la Tisa (județul Maramureș)»; «Particularități sintactice ale graiului ucrainean din Rona de Sus (județul Maramureș)»; «Din sintaxa frazei limbii ucrainenilor maramureșeni din Rona de Sus»; «„Apariția” și „formarea” numelor de familie la ucrainenii din Maramureș»; «Hipocristice și diminutive la ucrainenii din Maramureș»; «The Etymology of Family Names in -ac/-eac (-iac)/-ceac (ukr. -ak/-yak/-čak) with the Ukrainians of Maramures»; «On Family Names Ending in -ici and -ovici (Ukr. -yč and -ovyč) in Some Anthroponymic Systems of Maramures»; «The Suffixes -k(a) and -k(o) in the Ukrainian Anthroponymy of Maramures»; «Sistemele consonantice ale unor graiuri ucrainene din Maramureș»; «Trăsături ale sistemelor vocalice în

unele graiuri ucrainene din Maramureș»; «Aspecte ale „modernizării” prenumelor la ucrainenii din Maramureș»; «Unele aspecte privind etimologizarea numelor de familie»; «Aspects Relating to the Etymology of Family Names»; «Toponimul Rona și alte nume topice (proto)ucrainene din județul Maramureș».

Не менш важливим вважаю співавторство у створенні першого румунсько-українського розмовника, який появився у трьох виданнях: «Румунсько-український розмовник» („Ghid de conversație român-ucrainean”), Клуз-Напока: Napoca Star, 2005, 208 с.; (2-ге вид. допов.), Клуз-Напока: Casa cărții de știință, 2012, 228 с.; (3-тє вид. допов.), Бухарест: RCR Editorial, 2017, 386 с.

Особливе значення для мене має співзасновництво і редагування наукового збірника «Діалог славистів на початку XXI-го століття» („Dialogul slaviștilor la începutul secolului al XXI-lea”), що вже налічує 7 випусків.

О.С.: - Які нагороди отримали за таку бурхливу діяльність?

І.Г.: За вище згадану діяльність два роки поспіль (2018, 2019) був нагороджений дипломом «За найкращу дослідницьку роботу та дидактичну діяльність» («Premiul de excelență în cercetare și activitate didactică») філологічним факультетом Клузького університету імені Бабеша-Бояї. У 2019 році Національна Спілка Письменників України, організація Чернівці та громадсько-політична газета «Буковина» нагородили мене дипломом «Івана Бажанського».

О.С.: Чого ще хочете/плануєте/мрієте досягнути чи здійснити у професійному плані?

І.Г.: Хочу продовжити вивчення українських говірок на території Румунії, особливо мало вивчених з Банату та Тульчі. Також є бажання підготувати роботу з аналізом та етимологією прізвищ з усіх українських населених пунктів на Мараморіцині. Ще хочу створити діалектичний глосарій українських говірок Мараморіцини та інші.

О.С.: Якщо не науковцем, то ким би хотіли стати? Так би мовити, план «Б» в житті.

І.Г.: Добрим адвокатом.

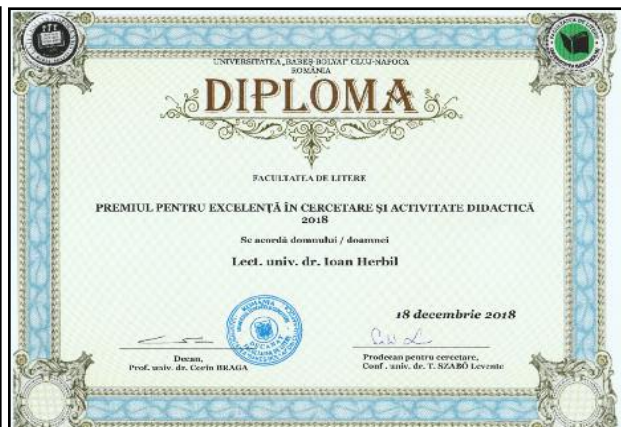
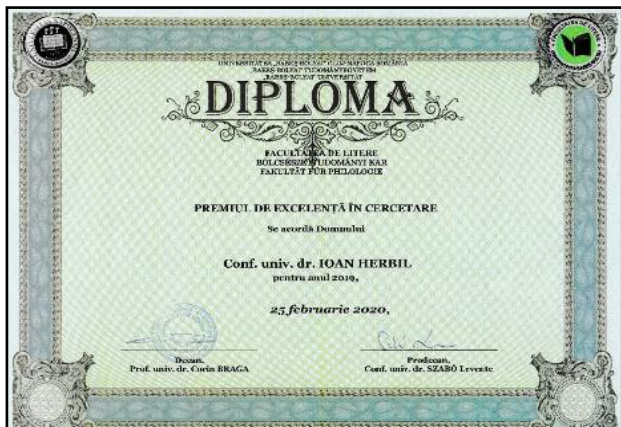
О.С.: Ваші побажання молодим людям, які закінчують вищі наукові заклади і виходять у життя?

І.Г.: Не відмовлятися від своїх мрій. Як випускники університету по спеціальності українська мова і література ви володієте вагомою перевагою, якою маєте користуватися все життя. Бажаю вам успіхів у кар'єрах, які плануєте побудувати. Залишайтеся добрими українцями і гідними представниками громади, до якої відноситеся.

Діяльність пана доцента в рамках Союзу українців Румунії є не менш насиченою і не менш значимою. Про це ми розкажемо в наступному номері газети.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Сатумарська філія СУР відзначила Всесвітній день вишиванки

Уже стало традицією щорічно у третій четвер травня в Сатумарській філії СУР відзначати Всесвітній день вишиванки. Цього року, через пандемію коронавірусу, захід проводився в онлайн-форматі, об'єднавши понад 100 осіб з Румунії та України, та користуючись великим успіхом. У святкуванні Дня вишиванки взяли участь: Голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький, члени Ради СУР, адміністративного департаменту СУР, комітету Сатумарської філії СУР, місцевих організацій з Мікули, Сату Маре, Тарна Маре, Пауліану, Ботіз, Мофтіну Мік, Терешешть, Ретешть, Сату Мік, мер села Тарна Маре Моніка Собіус, члени та симпатизанти Сатумарської філії СУР, діти дитячого садка та школи села Мікула, а також гості з України: мер села Велятино Хустського району Янна Микитюк, директор Закарпатського обласного музею архітектури та побуту Василь Коцан, члени художніх колективів «Велятинські молодички» та «Берегиня». Це був перший масштабний захід, організований СУР-ом в режимі онлайн. Організатори готувались до свята заздалегідь і ґрунтовно, заохочуючи, як дорослих, так і діточок долучатися до заходу, одягнути вишиванку та відзняти коротенькі відеокліпи зі своїми думками або віршованими рядками про вишиванку, а також вітаннями для всіх, хто святкує Всесвітній день вишиванки. Радо відгукнулися на цей заклик члени проводу

**Василина Мотіка та
Алесь-Саміра Бучута**

Саміра та Росела Сзенука

Франческа, Василь та Валентина Кауні

СУР, комітету Сатумарської філії, місцеві жителі, учні, дошкільники та гості. Таким чином були зроблені два відеоролики, які були показані під час онлайн заходу. У першому відеоролику під назвою «День української вишиванки» йдеться про важливість цього свята та про роль української вишиванки, а в іншому – під назвою «День вишиванки єднає нас», вихователька Адріана Бежера Горват й українські діти

Сараг Ганціг

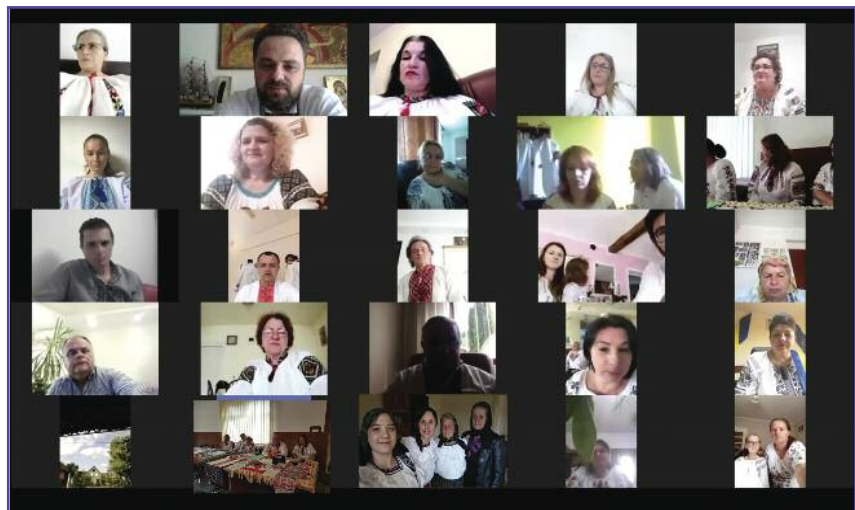

Еліда Логош

дитячого садка та школи села Мікули презентують вітання та малюнки, присвячені Дню вишиванки. Відеоролики були опубліковані також на сайті та на офіційному Youtube-каналі СУР. Свято у онлайн-режимі відкрила голова Сатумарської філії СУР Ірина-Люба Горват, яка у своєму привітальному виступі сказала, що метою свята є збереження українських цінностей та їх популяризація серед молоді та населення загалом, наголошуючи на тому, що вишиванка є першою візитівкою будь-якого народу. Вона закликала учасників онлайн-свята поділитися думками про значення вишиванки, розказати свою історію про вишиванку та чому важливо зберігати народний одяг. У своєму зверненні до учасників голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький сказав: «Цей день є важливим для кожного українця, де б він не знаходився. Українці Румунії свято бережуть і передають молодому поколінню свої звичаї, свою культуру, свою мову, свою ношу. Вишиванка це символ єдності, це зв'язок поколінь. Закликаю вас любити вишиванку, передавати цю любов молодому поколінню. Це я роблю з моїм сином і закликаю всіх вас робити те саме. Дякую, що ви підтримуєте українців Румунії, дякую, що ви підтримуєте українську мову і дякую, що ви любите українську вишиванку.» Мер села Тарна Маре Сатумарського повіту Моніка Собіус, у свою чергу, привітала українців з Румунії та зі всього світу з нагоди Всесвітнього дня української вишиванки та наголосила на чудовій румунсько-українській співпраці на регіональному рівні. Слід нагадати, що перші три свята, присвячені Дню вишиванки були організовані в місті Тарна Маре Сатумарського повіту і кожного разу гості з України приносили особливий подарунок – торт у вигляді вишиванки.

Цього року, мер села Велятино Хустського району України Жанна Микитюк привітала учасників заходу в онлайн та показала торт, зроблений з цієї нагоди, а художні колективи «Велятинські молодички» та «Берегиня» виконали гарні пісні, присвячені Дню вишиванки. У свою чергу, директор Закарпатського обласного музею архітектури та побуту Василь Коцан детально представив традиційні українські костюми з різних регіонів Закарпаття, України. Іншим емоційним моментом була презентація відеозапису вручення українських вишиванок дітям Йонуцу Ганцигу та Самірі Сєнука з Мікули за їхній особливий внесок у просування української культури. Під час святкування Дня української сорочки, учасники мали можливість презентувати власний традиційний костюм та поділитися спогадами, пов'язаними з вишиванкою. Я також мала честь брати участь в онлайн-заході, присвяченому Дню вишиванки. Щиро дякую організаторам та всім учасникам за те, що я мала нагоду дізнатися багато цікавого від них та ще раз переконатися в тому, які гарні наші традиції та що дійсно «День вишиванки єднає нас».

Христина ШТІРБЕЦЬ

З діяльності Союзу українців Румунії

Стипендії для учнів, які навчаються українською мовою

У п'ятницю, 29 травня 2020 року, Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький разом із головою Марамурської філії СУР Мирославом Петрецьким здійснили робочий візит до українського Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в місті Сігету Мармацієй Марамурського повіту, де провели зустріч із директором ліцею Василем Куреляком.

Під час зустрічі були надані 15 стипендій учням IX-A та IX-B класів на останні два місяці 2019-2020 навчального року. Від СУР голова Марамурської філії надав 10 стипендій у розмірі 4.000 лейв, за рахунок коштів, зібраних членами Ради СУР. У свою чергу, депутат Микола-Мирослав Петрецький щомісячно надає з влас-

них коштів 5 стипендій у розмірі 2.000 лейв. Загальна сума 6.000 лейв буде розподілена 15 учням, відібраних класними керівниками.

Із загальної кількості 14 стипендій, наданих з приватних коштів членів Ради СУР учням, які навчаються українською мовою, на початку червня 2 стипендії отримали учні Національного коледжу імені Юлії Хаїдеу в місті Лугожі Тіміського повіту та ще 2 стипендії – учні Національного коледжу імені Лацку Воде у місті Серет Сучавського повіту.

Нагадаємо, що однією з головних цілей СУР є підтримка українського шкільництва. Таким чином, СУР проводить тематичні конкурси для дітей та молоді, організовує наради працівників українського шкільництва Румунії, бере активну участь в організації й проведенні олімпіад з української мови та літератури, співпрацює з навчальними закладами Румунії та закордоння.

Нещодавно велятинці мали честь бути учасниками міжнародної онлайн-конференції до Дня Вишиванки. Організатором виступив

Міжнародна онлайн-конференція до Дня Вишиванки у Велятині (Україна)

Союз українців у Румунії, повітовий відділ Сату-Маре, а провадила онлайн-заходом чудова жінка, яка його очолює та є засновником першого свята вишиванки в Румунії, – Люба Горват. Це було справді неперевершено! У період карантину ми мали змогу не тільки підтримати один одного, а й показати, що українці, незважаючи на кордони та перепони, – єдині в своїй меті: зберігати звичаї й традиції своїх предків, відтворювати найкраще в нашій спільній історії, любити вишиванку як символ України та єдності.

Вперше проводилось у такому форматі свято вишиванки, але було надзвичайно цікаво: ми мали змогу поспілкуватися, розповісти про

нашу вишиванку та традиції свого свята у Велятині. А за традицією, подарувати своїм друзям спеціально випечений до цього свята «вишиваний торт». Шкода, що не змогли передати його, але при наступній зустрічі обов'язково це зробимо, адже дуже поважаємо своїх друзів за кордоном, які так багато роблять для підтримки українців та наших традицій. Велике спасибі Мирославу Петрецькому та Любі Горват за проведення такого чудового свята.

З повагою,
Жанна МИКИТЮК,
сільський голова Велятина (Україна).

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ВИШИВАНКИ ОНЛАЙН

21 травня 2020 року Сатумарська філія Союзу українців у Румунії організувала онлайн захід, присвячений Всесвітньому дню вишиванки. В ньому взяли участь близько ста чоловік з Румунії та України. Це і члени Союзу, і представники органів місцевого самоврядування, і музейні співробітники, і науковці, і народні умільці.

Захід був проведений на високому рівні як з боку організаторів, так і з боку учасників. Головною метою, яку ставили перед собою організатори, було насамперед збереження своєї рідної народної культурної спадщини. Дуже важливо, що до цієї роботи були залучені діти, адже саме вони є майбутнім кожної нації. Зворушливими приємними як для споглядання, так і для сприйняття на слух, є виконання дітьми, одягненими в автентичні вишиванки, патріотичних текстів. В умовах сучасного інтегрованого суспільства надзвичайно важливим є збереження власних традицій через зв'язок поколінь.

Вишиванка (вишивана сорочка) – це той елемент народної культури, який чи не найбільше ідентифікує українців з-поміж інших народів. Цьогоріч я мав честь брати участь відразу в трьох заходах, присвячених Дню вишиванки. І вже вкотре переконався в тому, що народна культура, не дивлячись на будь-які перепони, які робить для нас історія, не має кордонів. Навпаки, вона об'єднує нас. Онлайн- імпреза, організована Союзом українців у Румунії, стала яскравим прикладом цього.

Висловлюю щирю подяку організаторам заходу, зокрема Голові Союзу українців у Румунії Миколі-Мирославу Петрецькому та генеральному секретареві Союзу українців у Румунії Ірині-Любі Горват, за можливість взяти участь в його роботі. Колорит народної вишивки, костюму, пісні, можливість вільного обміну думками надав святу атмосфери невимуженості та домашнього затишку. Участь у ньому була приємною та корисною. Хочу побажати кожному мати свою вишиванку, адже не даремно народна приказка говорить «Своя сорочка

ближче до тіла». Тож бережимо своє рідне. У цей нелегкий для цілого світу час сподіваємось на подальше плідне співробітництво і взаємодію.

Василь КОЦАН,
кандидат історичних наук,
директор Закарпатського музею народної
архітектури та побуту,
м. Ужгород, Україна

Духовна пожива

Святий Костянтин Великий

«**Т**и, Костянтіне, як перший християнський цар, скіпетр прийняв від Бога. Тобі бо з'явилося, скрите в землі, спасенне знамено, яким ти покрив своїх противників, бо ти, блаженний, мав як непереможне знаряддя – животворний хрест. І це він привів тебе до нашого Бога» (спів Вечірні пражника Святих Костянтина і Єлени). Всі співи присвячені празнуванню Св. Костянтина і матері його Єлени, представляють його як першого християнського царя з історії християнства, а ще більше – як вибраного Самим Господом. Хоча нині не всі християни признають його велику роль в історії християнства, тільки порівнюючи його до невірних імператорів можна побачити дуже ясно все те, що він зробив для нашої віри, чому він головний для християнства, чому він святий.

Появляючися в Римській Імперії, християнство від самого початку виявлялося відмінною вірою, оскільки те, що проповідувало тільки одного Бога, а християни не хотіли поклонятися римському імператорові як одному богові. І з цих причин римська влада розпочала гоніння проти нової віри. Перше велике гоніння відбулося при Нерона (від 64-го року до його смерті в 68-му році.

Головна причина – велика частина Риму згоріла (одні історики кажуть, що сам Нерон запалив столицю Імперії), а щоб люди не повставали проти нього, він скинув усе на християн. Всі інші гоніння, які слідує, мають на увазі християн із різних частин Імперії. Траян організував ігри в Римі між 107-108 роками і там прибуло багато вірників зі всієї імперії, а головне із Азії, і померли вони мученицькою смертю.

Імператор Марк Аврелій (161-180) вів гоніння головне проти християн на території нинішніх міст – Відень і Ліон. Після нього Комод (180-192) переслідував вірників з Африки і Сирії.

Перший імператор, котрий переслідував і вбивав християн на всій території Імперії, був Декій (249-251). Він прощав тільки тим, які приносили жертви ідолам.

Але найбільше переслідування, найстрашніше гоніння відбулося при Діоклеціана (285-305). Від 303 до 304 року тривало це гоніння. На початку всі зустрічі християн були заборонені, а опісля всі вірники були

примушені приносити жертви ідолам. Від цього гоніння маємо найбільшу частину мучеників з перших століть.

І тоді, дивлячися коротенько на ці головні гоніння та порівнюючи їх до того, що вчинив Костянтин, не можемо не називати

його святим, рівно-апостолом. Бо всі інші імператори переслідували нову віру, а він старався поширювати її. Хоча він і признав християнство як вільну релігію, він з цього не мав жодної користі, тому що християни були тільки одна маленька частина, отже, увесь Сенат, без якого імператор не міг робити нічого, був ще старої віри.

Костянтин старався виправити те, що вчинили його попередники, і дав назад християнам все, що від них було забрано. Але буде і нові церкви (так, як церкву гроба Господнього в Єрусалимі). А навіть старався сохрانیти християн за межами імперії – наприклад, у Персії. І вибрав як приватного професора для свого сина Кріспа церковного письменника Лактанція.

Перший християнський імператор Римської Імперії є для нас православних не тільки великий святий, не тільки апостол християнської віри за все, що він зробив для християн, а головне за своє християнське життя.

За все це співи його свята називають Св. Костянтина Богом, посланим імператором, побожним царем, так, як і Соломона або Давида: «Дав Ти, Чоловіколюбче, Царю царів і всіх пануючих Господи, побожному своєму угодникові Соломонову мудрість, Давидову лагідність й апостолське правовір'я. Тому, Ісусе всесильний, Спасе душ наших, славимо Твоє чоловіколюбне провидіння» (вечірня).

от. Маріус М. ЛАУРУК

Життя людини – найцінніше

Найобдарованіша людина є та людина, яка має прекрасне і дорогоцінне життя. Життя людини залежить від самої себе, від того, як вона організує своє щоденне життя. Людина може радіти у своєму житті тоді, коли у неї все добре на місці праці, у сім'ї, коли людина може брати рішення у якійсь справі у середовищі. Людина не може радіти цілий час у житті, тому що у неї складаються й інші турботи глибоких переживань, солодкі, як мед, і гіркі, як полин. Для того, щоб жити у світі, треба перейти багато труднощів, боротися, щоб існувати на цій землі. Людина уявляє своє життя, як стежку з червоними та чорними тонами, тобто червоне – це любов, надія, а чорне – це смуток, журба.

Життя людини залежить і від інших умов: по-перше, бути здоровою, їсти помірно, спати, рятуватися від спеки чи холоду, займатися спортом. Людина не може уявляти себе без спілкування, все це має зв'язуватися одне із одним, щоб відчувати тепло і радість. Приходячи на цей світ, людина повинна творити добро. Наше добро залежить від нашої поведінки. Тому наше завдання на цьому світі – допомагати дітям, які були би достойні здобувати сенс свого життя.

Наше життя можна реалізувати, прой-

шовше всі етапи: дитинство, підлітковий вік, зрілість та похилий вік.

Бути щасливим на цьому світі означає, щоб тебе люди поважали, довіряли тобі, – тоді на землі є любов і злагода між людьми.

Відомий педагог К. Ушинський писав: «Задовольніть усі бажання людини, але відніміть у неї мету і подивіться, якою нещасливою і нікчемною істотою вона стане». (Творення 2. 7).

Життя чудове існування. Бог є той, котрий ставить життя в людину. Бог зробив чоловіка із землі, і надихав йому повівання. І так людина стала душею живою. Таким чином, для нас, християн, Бог не є лише творцем життя, а і особистим життям. «Я є шлях, правда і життя» (Новий Завіт).

Бог нас сотворив, щоб ми були щасливі і раділи життю. Існувати на цій землі є великий дар Божий. Через невірність людина втратила життя вічне. Мета кожної людини – це вічне життя, а земське життя це шлях, який потрібно пройти кожній людині. Життя, яке нас викликає, або через творіння, або через біологічне народження, є однаковий дар Божий.

Щоб бути щасливим, нам потрібно радіти в кожний момент. Обов'язково нам бути вдячними в кожний пережитий момент, в кожний схід сонця, який ми бачимо, в кожну усмішку, котра нам освітлює день.

Наше життя потрібно пережити, і якщо ми будемо жити у суспільстві, наше життя буде довге і красиве.

Коли у нас існує якийсь тягар, нам потрібно обміркувати, чи ми не провинились у чомусь, а якщо провинились, нам потрібно каятися.

Наше життя це одна книга, сторінки якої охоплюють гарні та сумні моменти. Чим розгортаєш далі ці сторінки, тим людина старіє аж до смерті.

Ми щодня ставимо собі запитання: хто я? Чому я прийшов на цей світ?

Якщо в житті людина захоплюється чимось, мріє про щось досягнути, то життя для неї не буде смутне. Вона далі буде творити щось для свого життя.

Життя людини не можливе без хліба. Хлібом ми зустрічаємо гостей, він піднімається у небесну далечінь, ним благословляють людей на добру справу.

Людина, з погляду християнства, це особа, яка користується розумом, волею і власними почуттями. Бог подарував людині таланти, які людина може розвинути або змарнувати. Тому в житті потрібно прощати, жити у спільності, давати допомогу потребуючим. Ми повинні творити добро і обминати зло. Коли душа людини світліша, тоді і мозок працює.

Людина від природи має талант і здібності, вона обдарована розумом, вона є здатна творити свою долю, але для цього потрібно працювати над собою.

(Продовження на 11 стор.)

Микола ДУТКА

ХІІІ-Й ВИПУСК ПОВІТОВОГО КОНКУРСУ З ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

В гімназійній школі с. Щука відбувся повітовий етап конкурсу декламування української поезії. Учасниками були учні, які отримали перші місця на місцевих конкурсах, організованих в кожній школі, де вивчається українська мова, тільки цього року було потрібно визначити роботу учнів і вчителів методами онлайн.

Організатори Тіміської філії СУР, голова Ю. Глеба, директор школи Щука Н. Бензар, вчителька Валентина Бензар, вчителі, котрі викладають українську мову, добре приготували всю техніку для проведення такого конкурсу.

Знаємо, що роль конкурсу той же – залучення учнів і викладачів української мови для поширення знань, культури та національних традицій поезією. Проходило декламування поезії, читання текстів, коментарії.

Учні були поділені на категорії від IV-V-

XII класів. Була назначена комісія (журі) яка оцінила учнів.

Проф. Іван Кімпан, голова Ю. Глеба, пенсіонерка Анна Берегій і голова організації СУР м. Лугож Іван Ковач.

Так, як кожного року, СУР нагородив учнів учасників повітового етапу. Цього року були гарні нагороди: планшети (таблети), корисні для всіх.

РЕЗУЛЬТАТИ КОНКУРСУ:

Перша премія

1. Цюдік Штефанія – IV кл. – Щука
2. Машиця Афія – V кл. – Бетгаузен
3. Шулдак Даяна – VI кл. – Щука
4. Кацар Олександра – VII кл. – Бетгаузен
5. Шулдак Деніса – VIII кл. – Щука
6. Бобля Феліція – IX кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу

7. Головчук Лука – X кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу
8. Турчін Деніса – XI кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу
9. Аксюк Анна-Марія – XII кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу.

Друга премія

1. Турчін Аура – IV кл. – Щука
2. Красюк Василь – V кл. – Бирна
3. Рекало Марія – VI кл. – Щука
4. Машиця Йонела – VII кл. – Бетгаузен
5. Кацар Івона – VIII кл. – Бетгаузен

6. Сінка Клавдія – IX кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу
7. Кіфа Наомі – X кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу
8. Ман Мірабела – XI кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу
9. Марін Себастьян – XII кл. – Ліцей ім. Ю. Хаждеу.

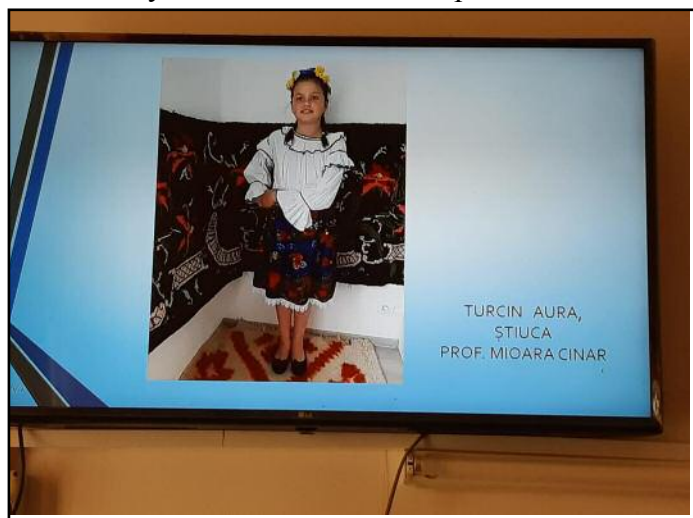
Третя премія

1. Турчін Лоїс – IV кл. – Щука
2. Кубаш Джуля – V кл. – Петроаса
3. Кацар Ніколета – VI кл. – Дарова
5. Мидуляну Теофіл – VII кл. – Бирна.

Всього 24 премії і 6 відзнак.

Підготовляли учнів учителі Міоара Чінар, М. Головчук, М. Оанча, М. Кубаш, Марія Сабо-Кондрей, Іван Смичкаш, Віолета Манзур.

Текст і фото
Анна БЕРЕГІЙ

Життя людини – найцінніше

(Закінчення. Поч. на 10 стор.)

Гордістю нашого народу була і залишається діяльність. Для кожного з нас дуже важливим є те, як ми поведимося у буденних справах. Мета кожної людини це жити в дружбі, злагоді допомагати один одному. Так ми можемо будувати суспільне життя. Людина яка появилася на світ, повинна дбати про свої інтереси, тобто розбиратися в суспільстві. Кожного дня коли людина пробуджується, вона думає, як зберігати і дарувати свою добробутність.

Оцінюючи життя як найвищу цінність, людині потрібно користуватися своїм розумом, щоб могли творити різні речі, багато терпіння, отже без терпіння життя не має ніякої важливої ролі. Уважаючи, що людина, яка знаходиться у складній ситуації, може знайти вихід, шукаючи його. Народна мудрість закликає: «Бережіть одіж знову, а здоров'я змолоду».

Кожний день у нашому житті це особливий день, тому що кожного дня відкривається нова сторінка. Ця сторінка нам відкриває, як потрібно упорядкувати життя для того, щоб могли існувати на цій землі.

Людина, яку Бог сотворив на землі, це найсильніша істота. Людина, працюючи і живучи у суспільстві, має повні права і обов'язки. Ці права залежать від людської цивілізації. Прикладом для кожної людини – це сім'я, яку нам потрібно шанувати.

Щоб сім'я була для нас добрим прикладом, нам потрібно ділитися своїм досвідом і сімейними стосунками. Кожний із нас повинен шанувати своїх батьків, розуміти мудрі поради, бути поруч із ними у важкі моменти.

Щаслива людина є та людина, яка носить Бога в душі. Кожний момент життя нам потрібно цінувати. Цінувати ці моменти життя потрібно мати дар Божий, цей дар божий ми повинні зберігати.

Зробивши такий висновок, кожна людина повинна мудро ставитися і упорядковувати своє щоденне життя.

Вшанування пам'яті Тараса Григоровича Шевченка у Бухаресті

26 травня 2020 року у Бухаресті відбулася церемонія покладання квітів до погруддя Великого Кобзаря, розташованого в центральному міському парку Герестреу.

Шану Великому Кобзареві віддали Голова Союзу українців Румунії, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький, Голова Бухарестської філії Союзу Михайло-Гафія Трайста та Посол України в Румунії Олександр Баньков.

Захід було проведено в контексті відзначення Україною та українцями зі всього світу 206-ї річниці від Дня народження Тараса Шевченка, а також 159-ї річниці перепоховання у травні 1861 року його

праху на Чернечій горі поблизу Канева.

З цієї нагоди Микола-Мирослав Петрецький дав інтерв'ю Румунському суспільному телебаченню, в якому наголосив на важливості Тараса Шевченка для української культури. Творчість українського національного поета залишається важливим орієнтиром для українців звідусіль, – зазначив Голова Союзу українців Румунії.

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ – до 95-річчя від народження автора

ОДЕСА-МАМА

(Повість на тему Голодомору)

(Прод. з числа н-р 9-10, травень 2020 р.)

Я тяжко согрівив... Може, я вже контра, куркульська шкура... Ой, яка чорна ніч довкола, і червоні прапори стають чорними... Ні, ні, ми таки розпалимо всесвітню революцію!.. Я однією ногою не можу вилізти на трибуну... За мене скаже товариш Сталін...

– Приляж, тату, я тобі одчеплю дерев'янку.

– А може, ти не моя Соломія, а загранична шпигунка... Дай хлі-па-а-а!.. – іржавим голосом заревів тато.

— Заспокойся, татку, – почав благодіяти й Максимко.

А той весь тремтів і так кричав, наче аж рвалося щось у ньому, і тицяв пальцем на Соломію:

– Ти пуржуйка! Долой світову контру, вона пожерла наш хліп!..

– Погано з нашим татом, Максимку, – зітхнула Соломія, – не буде він на світі.

Тато знову обмацував голий стіл – шукав хліба й поволі опускався додолу, потім з гуркотом звалився на долівку.

– А як же ти тут, Максимку? – повторила своє запитання Соломія.

– Сама бачиш, що живу. Нема вже Грицька, Василька, багато вже хлопчиків і дівчаток нема, півсела людей вивезли, а я ще буду – їм жабок, черв'ячків, мені не бридко, м'ясо з них смачне. А ти, Соломію, в Одесі?

– В Одесі, братику. І тебе заберу туди.

– А тато?

– Може, й тата якось заберу... – глянула на вже сплячого.

– Зі мною не матимеш великого клопоту, 'я піду вуркаганити. Мене впіймає лягавий, одведе в колектор, потім у дитдрм. Мені видадуть бобку, шкари, кальоса... Я втечу, продам те барахло на базарі. Будемо годувати тата, заживемо, як фразера... ,

– Де це ти, Максимку, навчився таких слів?

– У Микити Кабака, він приїздив похвалитися перед хлопцями, що вуркаганить в Одесі.

– Ні, братику, ти не будеш вуркаганом...

– Чому? Я ще не спух, я вмію тікати.

– Ти не будеш злодійчач. Може, хтось дасть, знати товаришу Сталіну, що тут у нас робиться, то й минеться горе.

– Як йому дати знати? Листи на пошті, перевіряють, а його Червона Армія стереже.

– Може, якось хтось пробереться... Він – вождь, він батько всім – трудящим, але буржуї замаскувались під комісарів і приходять од нього те, що люд гине. Так довго не буде, і ти, Максимку, не станеш вуркаганом – не крастимеш... – витирала сльози Соломія.

– Нехай тато поспить, – зітхнув і Максимко, – він любить на долівці...

– Може, хтось вивезе тата на вокзал, – розраджала себе Соломія. – В Одесі будемо

ділитися моєю пайкою. Я працюю на фабриці – триста грамів хліба дають... Там подумав, де жити, зараз весна, буде літо... Нехай тато поспить, і я трішки засну – в поїзді не спала цілу ніч.

І вона почала вкладатися на постелі.

Вийшовши з хати, Максимко відчув ще сильніший голод, ніж до Соломіїного хліба.

3

Смертельно хотілось їсти. Від того не слухалися ноги, опускалися руки, в'яла голова і хваточка не могла впіймати нічого. Максимко жував гірке вишневе листя, від якого терп язик, дерев'яніли ясна. Думки були, як дим. За туманом виникала і зезала Одеса, як нетривкий, сколошканий сон.

– Ловиш рибу? – ледь чутно спитав хтось у нього за плечима. Озирнутися коштувало великих зусиль, і Максимко не озирнувся.

– Дай риби...

Рис. Василя СОКОЛЮКА

– Немма... – ЗЛИПЛИСЯ губи, замкнувши мову, але Максимко впізнав голос сусіда Оникія.

Він колись був мірошником, у власному вітрячку молот людям пашню, мав з того якісь мірчуки. Потім записався до тсоу, здав свого вітрячка, і на Соловки його не вислали, тільки вітрячка правління наказало порубати на паливо для контори. Тепер, як усі рядові тсозівці, Оникій ледь човгав опухлими ногами... Але Максимко все одно його не любив, бо він давніше співав куркульську пісеньку, яку Максимко чомусь запам'ятав:

Тато в тсозі, мама в тсозі, Діти плачуть по дорозі: Нема хліба, нема сала, Бо Совецька власть забрала.

Почувши від Оникія ту пісеньку, Максимків тато перекинувся через тин і, грізно насупившись, проказав:

– Ти, Оникію, таки куркуль, хоч ми твій клас знищили. Гірко плачуть за тобою

Соловки, і Колима тебе виглядає. Контра тимірова із своєю пісенькою!

– Але ж не має село ні хліба, ні сала, Василю.

– По-пролетарському труднощі переживаємо, на світову революцію стягаємось. Ми не буржуї, обійдемося бурячком, картопелькою, а там диктатура пролетаріату допоможе, не дасть пропасти. Я за цю владу кров пролив, ногу втратив. Ще раз почую твоє співання, – будеш там, де тобі належить, паскуднику!

Оникій замовкав, а Максимків тато сердито гунав своєю липовою ногою до хати.

Картоплі та буряків не стало після різдва, диктатура пролетаріату помагати не збиралася, то опух від голоду й мірошник.

Максимко таки озирнувся і побачив, як Оникій, лежачи під низенькою вишенькою, скарлюченими пальцями тягся до зелепухів і не міг дістати... Вже й Максимкові тоскно захотілося тих зелепухів, треба було чимнебудь напакувати кендюх, аби було щось при кістках та бодай якось зігрівало їх... До Соломіїного хліба він так тяжко не голодував.

Витяг із води хватку, заховав у верболозі і поволі почав межею.

– Дай риби... – побачивши над собою малого, знову попросив Оникія. В його очах вже сивіли хмаринки.

– Немма... – знову злиплися Максимкові губи.

– Зелепуха дай... – застогнав Оникій.

І Максимко зірвав кілька зелепухів, висипав Оникію в роззявлений рот. Дядько почав жувати, але проковтнути вже не зміг. Його руки впали на груди і заспокоїлися навіки.

– Обійшлося без Соловків, – по-дорослому проказав хлопчина і враз йому перехотілося зелепухів, то й знову потягся на берег.

4

Надвечір до того похиленого тину видавав тато. Спершись на кілок, рисочками очей дивився на берег. Хотів покликати малого до хати, але йому бракувало голосу. Почекав, поки той озирнеться і помахав рукою.

«І чого він? – подумав Максимко, ховаючи в березі хваточку. – Соломіїн хліб вже з'їли, а більше нема нічого...».

Неохоче поплівся стежиною поміж бур'янами, поніс вістку про Оникієву смерть:

– Тату, вже нема дядька Оникія – на межі під вишенькою застиг.

– Так йому, сплуататорові, й треба, а ми з тобою, сину, не застигнемо. Ходи їсти м'ясо... – ледь чутно вимовив тато, і Максимко побачив на його водянистому обличчі водночас і радість, і острах.

– Яке м'ясо? – здивувався малий.

– Варене.

В хаті справді пахло вареним м'ясом. На долівці чорніла свіжа кров. Біля постелі застигала велика червона калюжа. В печі горіли дрова. Тато показав пальцем на горщик, що стояв на припічку:

– Бери, їж!

– Ти щось зарізає, тату? – спитав Максимко.

– Вівцю... – згубив слово старий і враз почорнів, як ніч.

– А де ж ти її взяв, ту вівцю?

(Далі буде)

3 діяльності Союзу українців Румунії

СУР надав ЗІЗ (засобів індивідуального захисту) усім школам, де учні вивчають українську мову

У четвер та п'ятницю, 28-29 травня 2020 року, делегація Союзу українців Румунії на чолі з Головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким передала засоби індивідуального захисту та дезінфікуючі засоби всім школам, де учні вивчають українську мову у повітах Марамуреш та Сату-Маре.

Цими засобами користуватимуться зокрема учні випускних VIII-их та XII-их класів, які складатимуть національні іспити на диплом про неповну та

повну середню освіту, а також викладачі та адміністративний персонал, щоб запобігти поширенню нового коронавірусу. Крім комп'ютерів та планшетів, подарованих дотепер, СУР передав ще один комп'ютер восьмирічній школі села Вишавська Красна Марамурського повіту, де учні вивчають українську мову.

Такі заходи продовжаться в інших повітах, у школах, де учні вивчають рідну українську мову. СУР також забезпечить, по запиті, транспорт учнів випускних VIII-их та XII-их класів для складання національних іспитів.

З початку епідемії коронавірусу СУР постійно надає підтримку центральним та місцевим органам влади, освітнім закладам та повітовим лікарням з метою обмеження поширення COVID-19.

Сурівські вісті з повітової філії Тіміш

ДОГОВІР ПРО ДАРУВАННЯ УЧНЯМ

Місяця червня ц.р. Тіміська філія СУР відправила важливу подію. Мова в тому, що тут був підписаний Договір про корисне пожертвування. І таке пояснення: СУР, його голова і депутат Парламенту Микола-Мирослав Петрецький – як представник – запевнив філію Тіміш, голову Юрія Глебу як особу, яка одержала дар і Теоретичний ліцей ім. Ю. Хаждеу, що в Лугожі, його представник директор Летиція Федорка, вона маючи і функцію адміністративно-фінансову бухгалтера в якості дру-

гої особи, угодили підписати договір пожертвування, відповідно виконуючи всі умови. Голова Ю. Глеба як довірча особа заявив, що жертвує непорушно, без претензій дві стипендії для навчання українських учнів ліцею – по 200 лейв на учня на два місяці двом учням.

З боку другої особи гроші приймає і вдячно розділяє їх учням. Відповідні особи зробили декларацію, заявили, що сума була передана в той же момент і підписаний договір.

Учні, котрі отримали стипендію, це Росуш Георгіана з IX-го класу і Татарин Михаєла з X-го класу – учні з деякими проблемами та малими можливостями. На цій події були присутні також проф. Іван Кімпан, викладач української мови Віолета Манзур, голова організації СУР м. Лугож Іван Ковач та Анна Берегій.

Договір особи підписали дарчий лист особливого моменту.

Фото і текст
Анна БЕРЕГІЙ

Українська секція Філологічного факультету Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя запрошує на навчання!

Українська секція Філологічного факультету одного з найпрестижніших румунських вищих навчальних закладів – Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя запрошує абітурієнтів на навчання за спеціальністю «Українська мова та література».

Крім навчання української мови, майбутні студенти матимуть можливість здобути (на вибір) кваліфікацію фахівця з другої мови: румунської, угорської, англійської, французької, німецької, італійської, іспанської, російської, норвезької, фінської, японської, китайської, корейської, латинської чи давньогрецької мов, а також іврит.

Українська секція пропонує вступникам здобути універсальну за своїм характером філологічну освіту, яка дозволить обняти такі престижні посади, як: співробітник багатонаціональних та національних компаній, дипломат, працівник прикордонної служби, перекладач, журналіст (радіо, телебачення, друковані та онлайн засоби масової інформації), співробітник видавництва, учитель загальноосвітніх шкіл і ліцеїв та викладач фахових дисциплін тощо.

Приймання заяв та документів абітурієнтів триватиме з 9 до 15 липня 2020 року. Додаткову інформацію щодо вимог і особливостей навчання можна знайти на веб-сторінці Філологічного факультету (Regulamentul admiterii – licență): www.lett.ubbcluj.ro або отримати безпосередньо від д-ра філ. наук. Івана Гербіля за номером телефону: 0745325755.

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

1. Людмилу ДОРОШ (2 червня 1978 р.) – редактора дитячого журналу «Дзвоник», письменницю для дітей. Народилася Людмила в Україні, де закінчила педагогічний коледж ім. В. Сухомлинського. А вищу освіту здобула в Бухарестській Академії економічних наук. З 2001 р. почала працювати техноредактором в літературному журналі українських письменників Румунії «Наш голос», а згодом, з 2007 р., – редактором дитячого журналу «Дзвоник».

2. Івана АРДЕЛЯНА (4 червня 1942 р.) – д-ра фізичних наук, унів. проф. Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, поета, члена Спілки письменників Румунії, голову Клузької філії СУР, заступника голови СУР. Народився Іван Арделян в с. Кричунів, Мараморошина, в багатодітній сім'ї. Закінчив Сігетський український ліцей та Фізико-математичний факультет Клузького Університету.

На протязі університетської кар'єри проф. Іван Арделян надрукував чимало наукових праць. Автор більшої частини поезії українською мовою та румунською мовою. І. Арделян багато років був головою видавничої комісії СУР.

3. Пинтю МАРІЧУКА (8 червня 1955 р.) – інженера, голову Рушанської організації СУР, члена Ради СУР, уродженця великого українського села Русково, що на Мараморошині. Гарного організатора заходів у рідному селі.

Вітаємо з 65-річчям! На Многая Літ!

4. Михайла ТРАЙСТУ (15 червня 1965 р.) – письменника, члена Спілки письменників Румунії та Національної спілки письменників України, редактора літературного журналу українських письменників Румунії «Наш голос», голову Бухарестської філії СУР, члена Президії та Ради СУР, голову Комісії з питань культури при СУР.

Народився Михайло Трайста в українському селі Верхня Рівна, що на Мараморошині. Початкову школу закінчив у рідному селі. Слїдували ліцейні роки в Сігеті, Бухарестський факультет журналістики ім. Спіру Гарета та Факультет Бухарестського університету, секція українська мова та література, який закінчив успішно. Мастерант. Докторант.

Дебютував М. Трайста 1979 р. з поезією будучи учнем VII-кл. в єдиній українській газеті в Румунії „Новий вік“/„Вільне слово“.

Михайло Трайста – автор книг поезії, прози, перекладів з української літератури на румунську, театру та літературних студій. Голова Асоціації «Тарас Шевченко» та головний редактор румунського журналу «Mantaua lui Gogol», виданого цією ж Асоціацією.

Вітаємо з 55-річчям! На Многая Літ!

5. Івана КІДЕЩУКА (29 червня 1945 р.) – українського письменника, викладача української мови та літератури, довгі роки директора Негостинської та Балківської шкіл, що на мальовничій Буковині. Деякий час викладав і в Серетському ліцеї ім. Лацку Воде. Іван Кідешук співавтор деяких збірників буковинського фольклору та автор посібника «Українська мова» для IX класу, щирий дописувач до «ВС». Автор кількох книг.

Народився Іван Кідешук в гарному українському селі Негостина Сучавського повіту, де закінчив початкову школу, Український педагогічний ліцей у м. Сереті та Бухарестський факультет – секція українська-румунська мови. Зі всіх сил дбає, щоб на Сучавщині українська мова була на висоті, щоб учні українці Буковини були добре підготовленими.

Вітаємо з 75-річчям! На Многая Літ!

♦ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

Союз українців Румунії вітає всіх дітей з Міжнародним днем захисту дітей!

9 червня відзначаємо найтепліше свято – Міжнародний День друзів, який присвячено дружнім відносинам між людьми. Свято стало дуже популярним попри те, що воно неофіційне.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ СВОЇ ПРАВА?

– Звичайно ж, знаю! – відповіси ти.

А, можливо, ти тільки думаєш, що знаєш...

Можливо, знаєш, але не всі...

Або взагалі здивуєшся: «А що, у мене є якісь права?!»

Пропонуємо тобі відповісти на запитання вікторини та перевірити, що ти знаєш про свої права. Бажаємо успіху!

1. Угода, договір між державами з якогось питання. (Наприклад, з питань прав дитини).

2. Надана законами держави можливість здійснювати що-небудь.

3. Коли була прийнята угода між державами (тобто Конвенція) про права дитини?

4. Вік, перехідний з дитинства в доросле життя.

5. Право, яке визначене невід'ємним правом кожної дитини.

6. Коли реєструється новонароджена дитина?

7. Уявіть собі таку ситуацію: дівчинка жила у атмосфері любові і піклування, але батьки через деякий час розійшлися. Мама забороняє дівчинці зустрічатися з батьком, хоча він не позбавлений батьківських прав. Чи має дівчинка право не погодитись з думкою матері?

8. Чи мають право батьки вимагати від доньки чи сина обирати саме ту професію, яку вони хочуть?

9. В невеличкому південному містечку України живуть українці, євреї, росіяни, гагаузи, негри тощо. Хто з них має більше прав?

10. В родині народилась дитина. Матуся забрала зі школи старшу доньку, щоб вона няньчила новонароджену, прибирала, прала. Чи мала вона на це право?

11. Читаючи казки, ти неодноразово зустрічався з випадками порушення прав дитини. Наприклад, в казці дівчинку Дюймовочку силоміць видають заміж за крота. Чи мали право це робити?

12. Чи мала право мачуха із казки «Попелюшка» так експлуатувати падчерку?

13. Які діти, згідно Конвенції, заслуговують особливої турботи?

14. Хто зобов'язаний забезпечити виконання цих прав?

Конвенція ООН про права дитини

Відповіді:

1. Конвенція

2. Право

3. Листопад 1989 року, на сесії Генеральної Асамблеї

4. Вісімнадцять років

5. Право на життя, ст. 5 Конвенції ООН

6. Відразу після народження, стаття 7 Конвенції

7. Так. Дівчинка має право спілкуватися і з матір'ю, і з батьком

8. Ні. Професію діти обирають самі. Батьки мають право порадити їм, знаючи інтереси дитини, але не вимагати, ст. 14 Конвенції. Держави-учасниці поважають право дитини на свободу думки, совісті і релігії

9. Всі діти є рівними у своїх правах, ст. 2 Конвенції

10. Ні. Згідно ст. 28, 29 кожна дитина має право на освіту. Згідно ст. 32, 36 – діти не повинні залучатися до примусової праці. Але, безумовно, дівчинка повинна в міру своїх можливостей допомагати мамі, піклуватися про свою маленьку сестричку чи братика

11. Ні. Це порушення ст. 16 Конвенції «Кожна дитина має право на особисте життя»

12. Ні. Порушення ст. 32, 36 про неможливість залучення дітей до примусової праці та ст. 3 Конвенції «Кожна дитина має право на любов та піклування»

13. Діти-сироти (ст. 20, 21, 25) та діти-інваліди (ст. 23, 25)

14. Держава, батьки

♦ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

КОМУ – ГАРНИХ, ВЕСЕЛИХ КАНІКУЛ, А КОМУ – УСПІШНИХ ЕКЗАМЕНІВ!

Дорогі учні, настали літні канікули. Пролунав останній дзвінок. Були нагороди для тих, хто серйозно працював, і ви горді за свої успіхи.

Попрощалися зі своїми однокласниками, друзями, викладачами, вчителями і спішіте відпочити. Хто в

своїх бабусі та дідуся, а хто в горах, чи на морі.

Газета «Вільне слово» щиро вас здоровить із закінченням навчального року і бажає гарних, веселих канікул! А випускникам 12 класів – успішних екзаменів на Бакалавреаті і успішно поступити у вищі навчальні заклади! (І.П.-К.)

Ірина МОЙСЕЙ

ПЕРЕД ДЗЕРКАЛОМ

– Що за чудо пелехате
Виглядає із кімнати,
Із кімнати, що за склом,
Носиться по ній клубком,
Відбігає, скоком-скоком,
Здибить спинку й боком-боком
Знов підійде, хвіст трубою, –
Все повторює за мною! –

Дратувала вже Мурка
Ситуація така.

Добре, що розумна Миця,
Його любя мама-киця,
Пояснила: – То ж бо є
Відображення твоє.

ЛАСУН

Мурко каже, що не крав
І сметани не лизав.
То чомусь ніхто не вірить,
Бровко лишень зуби шкірить
І не каже, що всі знають
І що докази вже мають.
Та Мурко не заглядав
В дзеркало, тому й не знав,
Що на мордочці від банки
Залишився круг сметанки.

Солтис-Смирнова Марія ПЕТРІВНА

Чорно-біле ведмежатко

У високих-високих горах, за вершини яких чіпляються біленькі хмаринки, живуть чорно-білі ведмеді панди. І рідко таке буває, що ці ведмеді йдуть далеко від свого дому. Та одного разу маленьке ведмежатко, що мало-чорно-білу шкіру просто заблукало.

Воно вийшло вранці з батьками поласувати соковитим бамбуком, але не помітило, як його мама з татом кудись зникли.

І довкола не було нічого, крім високого бамбуку.

Малюк спочатку не хвилювався: він снідав.

Але й тоді, коли крихітний животик задоволено забурчав, батьки не з'явилися.

Ведмежатко почало їх кликати. Голосно-голосно. Та навіть тоді, коли його заболіло горло, довкола панувала тиша.

Тоді малюк пішов сам шукати батьків.

Він вдихнув повітря у всіх напрямках, поки не почув ледь помітний запах мами. Ведмежа побігло туди, час від часу зупиняючись і перевіряючи правильність напрямку.

Так маленька панда бігла, поки ніжки не втомились, а животик знову не попросив їжі.

Ведмежа сіло обідати.

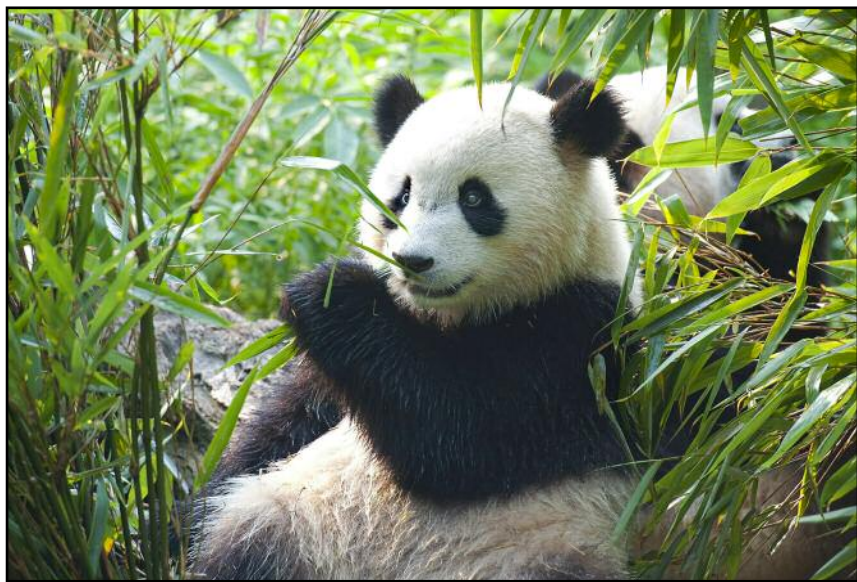
Бамбук у цьому місці був таким смачним!

Малюк підкріпився, і не помітив, як задрімав.

А коли маленькі оченята відкрились наступного разу, він побачив над собою маму і татка.

Виявляється, нюх приніс його додому.

Та й батьки вже повернулись.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

КЛУЗЬКА «ЛІТЕРАТУРНА СКАРБНИЧКА» ДЛЯ УКРАЇНОМОВНИХ ДІТЕЙ

Пандемії Ковіду на початку цього року вдалося таки зіпсувати плани, перешкодити нормальному запланованому ходу подій практично усьому світу. Через неї виникла потреба у нових формах праці, навчання та проведення дозвілля. Союз українців Румунії, як і багато інших організацій такого типу, з міркувань безпеки призупинив проведення культурних заходів і зустрічей, які були заплановані на цей рік. Почався пошук нового і доступного формату для його діяльності. Для організаторів і керівників новоствореного «Клубу української малечі», що діє при Клузькій філії СУР, відсутність можливості фізично зустрітися стала поштовхом до започаткування чудової ініціативи – серії відеопрезентацій казок та поезій «Літературна скарбничка». Кожного тижня у п'ятницю зранку на сторінці Фейсбук Клузької філії з'являється новий відеозапис з художнім читанням «якісної української літератури для дітей – як класиків так і сучасних авторів». Організатор та ініціатор цієї події пані Людмила Дорош підкреслила: «Якісні твори, безсумнівно, викликають інтерес у молодого покоління не тільки слухати, а згодом і самим читати».

Перший пробний випуск події було розміщено на сторінці 27 травня, в якому було зачитано «декілька віршів, об'єднаних під назвою «Хто ж насправді винуватий» зі збірки Ірини Мойсей «Найкраща мама», яку нещодавно було видано Союзом українців Румунії». Цікава ідея і сердечне виконання привернули увагу працівника TVR Клуж, телеведучої пані Марії Чінар-Жіга – давнього медіа-партнера по освітленню заходів та діяльності української громади у Клузі і не тільки. За її ініціативи і безпосередньої участі (відеозображення, відеомонтаж, адаптація концепції для телебачення) були реалізовані чергові якісні та професійні випуски «Літературної скарбнички». Про причини свого

залучення до цього проекту пані М. Чінар-Жіга говорить так: «Літературна скарбничка» є дуже доречним кроком, який мене відразу втішив, як і ідея створення «Клубу української малечі», в рамках якого і

з'явився цей проект за ініціативою Клузької філії СУР. Я приєдналася до нього з усією відданістю матері, яка намагається прищепити дітям любов до української мови, культури і традицій, а також в якості журналіста TVR Клуж, який підтримує цей проект, є його партнером-медіа. З великим задоволенням я адаптувала цей концепт і для телебачення для того, щоб він зміг дійти до якомога більшої кількості людей і як частина телевізійної програми. Особисто для мене читання асоціюється з якісною літературою, яка є опорою для

формування майбутніх поколінь, а «Літературна скарбничка» саме цьому сприяє та приховує і багато інших сюрпризів у цьому напрямку».

Помітно покращений другий випуск було розміщено на сторінці позачергово 1-го червня. Він став подарунком дітям з нагоди Міжнародного дня захисту дітей, який всі ми святкуємо в цей день. Тематичним було і зачитане оповідання Людмили Дорош «Несподіване відкриття» про, так би мовити, «поетапне і поступове» засвоєння школярем Декларації прав дитини. Крім того, до уваги діток було надано мультфільм «Про всіх на світі», де підкреслюється вічно актуальна тема поваги та толерантності між різними істотами. В запланованому випуску від 5-го червня прозвучала повчальна віршована казка гуцульської письменниці Марійки Підгірянки під назвою «Кравчиня Маруся». А 12-го червня для найменших діток було чудово інтерпретовано українську народну казку «Колобок». У планах організаторів ознайомити дітей і з творчістю українських казкарів та поетів з Румунії (М. Корсюка, І. Мойсей, М.-Г. Трайсти, Л. Дорош) та письменників з України, класиків та сучасних, а також з іншою дитячою літературою в перекладі на українську, яка користується попитом у дітей. «Ми сподіваємося, що, відкриваючи якомога частіше цю літературну скарбничку ми допоможемо збагатити внутрішній світ наших

дітей. А для педагогів та батьків ця скарбничка може стати джерелом натхнення у виборі дитячої літератури», – підкреслила у передмові до першочервневого випуску оповідач і казкар пані Л. Дорош. Ці перші чотири випуски «Літературної скарбнички» набрали майже 2 500 переглядів, що вказує на вибір правильної дороги і простої форми, яка припала до вподоби представникам українського осередку різного віку. Так тримати!

Ольга СЕНИШИН

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.